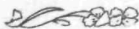

meč na sliki. Palmov list v roki pa je splošno znamenje mučeniške zmage in slave.

Ljudstvo pravi, da je „sv. Valentin rožic budin“. O, naj bi tudi v našem srcu vzbujal cvetlice onih svetih čednosti, ki so nekdam krasile njegovo mašniško srce!

KDO JE ZVITEJŠI?

Basen. — Spisal Silvester K.

(Konec.)

Kosmatinu ni bilo po volji, da ga lisica zapusti ravno zdaj. Ker mu pa nič ne pomaga vse prigovarjanje, gre svoj pot naprej in reče: »Le pojdi! Sicer ne vidim predobro, a mi bo že odleglo. Ostani torej zdrava!«

Lisica odbeži. Čez nekaj časa zasliši dvakratni strel. Takoj vé, da je bržčas lovec ustrelil medveda. Uganila je.

Ko je namreč medved korakal sam po gozdu, pride mu nasproti lovec. Medved se mu noče ogniti in postoji mirno, ko vidi meriti lovca. Misli si: »Le meri, le; ustreliti me tako ne moreš! To je že prej preskrbela lisica.«

Prvi strel počí in krogla kaj dobro zadene medveda, ki še le zdaj spozna, da ga je nalagala lisica, in hoče zbežati. Toda bilo je prepozno. Od druge krogle zadet se zvrne smrtno ranjen na tla in pogine v nekaterih trenutkih.

Lisica ga ni obžalovala. Menila je: »Sam si je kriv nesreče, zakaj je bil pa tako lahkoveren!«

III.

Zopet je mislila lisica na nove zvijače in šale. Priložnosti je imela dovolj; ker ni nobena žival tako muhasta kakor ona.

Za neko deteljno njivo šetaje, naleti kmalu potem na zajca, ki je tamkaj mirno spal.

»Ta je videti precej učen.« si misli lisica, »temu moram tudi zasoliti eno!« Utrga torej koprivo in mu

— — — — — Nedolžnost. — — — — —

ž njo prav dobro namaže nos. Zajec se zbudi in skoči prestrašen pokonci.

»Le miren bodi, boterček! Nič ni hudega. Opažovala sem te, kako si učeno spal z odprtimi očmi. Pa se ti vsede muha na nos. Da bi jo pregnala in hkrati kaznovala, sem vzela koprivo in sem muho dobro namazala in opekla.«

Zajec se praska po nosu in si misli: »Lepo je že, ako si muhe odganjala s koprivo. Muho res morebiti tudi boli, a moj nos je dobil tudi dovolj.«

»Kaj pa misliš, da zdaj spiš v tako lepem vremenu?« ga pokara lisica.

»Zelo sem bil zaspan,« se opravičuje zajec. »Da boš vedela, zakaj sem tako zaspan, ti povem. Pred nekaj dnevi srečam ježa, ki je zvit ležal sredi njive. Meni se je to zdelo prav čudno. Ker se jež ravno vzbudi, mu rečem, da bi gotovo ne mogel ostati prav dolgo tako zvit. Jež mi odgovori, da bom jaz prej zaspal poleg njega, preden se bo on stegnil. Tako sva torej stavila, da moram ježu za zimo preskrbeti dobro nastlano jamo, ako zgubim stavo. Jaz sem bil s stavo zadovoljen in sem ležal dva dni poleg njega. Jež se cel čas ni ganil. Naposled se nisem mogel več zdržati spanja in sem zbežal.«

»Kaj takega je pri tebi čisto mogoče,« se smeji lisica. »Zdaj bom pa jaz stavila z ježem, in bodi uverjen, da dobim stavo.«

»Grem mu takoj povedat,« se ponudi brž zajec.

»Le pojdi! Reci mu, naj se vleže pod brezo, ki raste tam za njivo, nekoliko nad potokom. Pridem takoj!« — Ko pride lisica, je bil jež že pripravljen.

»Pogiej mene,« reče lisica zajcu, »kaj bom jaz naredila! Iztegnil se bo, da bo veselje.« To rekši potочи lisica v klopčič zvitega ježa v potok. Ker ni mogel dihati, se je moral stegniti in splavati na suho.

»Kako sem ti hvaležen,« reče zajec, »da si me rešila sitne naloge. Jež me bo gotovo pustil pri miru sè svojo jamo, ki bi mu jo bil moral sicer preskrbeti.« Tako se je zahvaljeval zajec lisici in je še pristavil: »Če bi me potrebovala kdaj, prav rad ti kako pomorem.«

Lisica si misli: »O zajcu še nisem slišala drugega, kakor da je neumen. Bog ne daj, da bi me moja glavica zapustila kdaj tako daleč, da bi morala iskati pri zajcu pomoči!«

Ker se ni hotela dalje družiti z zajcem, sklene lisica, da se ga iznebi na lep, nagajiv način.

»Silno sem lačna in potrebna mesa,« reče lisica, »a ker je meso dobiti zelo težko, naj pojem kar tebe. Obed bo dober, ker si precej rejen. Pripravi se, da pogineš!«

Zajec se teh besed prestraši tako, da sede na tla.

»Ker si bolj neumen, kakor hudoben,« reče lisica prijenljivo, »imela bom s teboj usmiljenje. Dovolim ti nekaj. Glej, če imaš hitre in urne noge, mogoče je, da se še rešiš. Daj si dopovedati, kako mislim. Dovolim ti, da smeš pobegniti, ako le moreš. Leteti pa smeš samo po potu čez potok in dalje v breg. Jaz drvim za teboj. Če te dobim, si moj, in raztrgam te na drobne kosce; če mi pa uideš, prost si še in rešen.«

Zajcu se je odvalil težek kamen od srca.

»Ker imam prednji nogi krajši od zadnjih,« si misli, »letim v breg kaj lahko. Bežal bom pa že tako, kakor bi kdo kuril za menoj.«

»Kadar prideš do potoka,« ga pouči lisica, »leti pazno čez desko, da ne padeš v vodo. Prej pa še počakaj nekoliko, da pogledam, če bo naju držala.«

Lisica hiti k deski, ki je bila pri sredini podprta in jo položi tako, da je na drugem koncu prav malo visela nad njo.

Ko torej zajec kakor divji pridrvi po deski in pride nekoliko čez njeno sredino, se dvigne za njim deska, in zajec se prevrže na glavo v vodo. Neprostopoljna kopel mu ni bila ravno po volji. Gleda, kako bi prišel brž iz vode, in se požene po bregu navzgor. — Lisica, ki se je hotela le pošaliti s plašljivcem, začne se na ves glas smeјati in kriči za njim: »Vrni se, boter, vrni! Pozabil si svoj lepi dolgi rep v vodi. Škoda ga je!«

Zajec pa jo je drvil naprej in je bežal, dokler je le mogel. Vesel je bil, da se je rešil lisice, in niso ga užalile nič porogljive besede.

IV.

Kmalu po tem dogodku se priklati nagajiva lisica do majhne votline, v kateri je spal jazbec.

»Tudi temu hočem zagosti eno,« misli si in nanosi prav tiho toliko kamenja pred odprtino, da jo je celo zadelala. Nato se škodoželjno nasmeji in odbeži. Zaprti jazbec bi bil skoraj lakote poginil, da ga ni bil čez dva dni našel tovariš in ga rešil iz nevarne ječe.

Na tak in enak način se je šalila lisica tudi z drugimi živalmi, dokler ni bila mera njenih hudobij polna. Živali jo zatožijo pri kralju, mogočnem levu, in ta razpošlje biriče, ki naj ujamejo lisico in jo privedejo pred njegov sodni stol. Ta naloga pa ni bila tako lahka. Dolgo se je lisica skrivala in potikala okoli po gozdih, dokler je ni ranil lovec, ki mu je pa srečno ušla. Vsa slaba in upehana se vleže za neki grm, da si odpočije in trdo zaspi. Nesreča je pa hotela, da sta jo zapazila dva biriča-volka, jo ujela in pripeljala pred kralja.

Takoj se zberejo živali. Njihovo sodišče obsodi lisico k smrti. S to obsodbo seveda ni bila lisica zadovoljna. Po stari navadi bi bila najrajši pobegnila, a ni mogla, ker je bila z nogo privezana na močno vrv, ki jo je držal medved. Že se je hotela vdati nemili usodi. Toda v zadnjem trenutku si ve pomagati zvita glavica. Bilo je ravno takrat, ko je lisica že stala pod vislicami, okoli katerih je bila zbrana brezštevilna živalska družba.

Lisica je bila videti zelo potrta in skesana, kakor bi bila že pripravljena na smrt. Še enkrat se ozre po okoli stoječih in prosi za posluš. Živali potihnejo in lisica začne:

»Čislani tovariši! Vaše pravicoljubje in modrost vašega kralja sta me obsodila k smrti. Sama priznam, da sem bila res hudobna in da si nisem zaslužila kaj boljšega. Da pa morem vsaj izpokorjeno umreti, prosim vsakega izmed vas odpuščanja. Le tako si morem nekoliko olajšati svojo hudo in pekočo vest. Da pa vsaj nekoliko poravnam svoje hudobije in popravim škodo, ki sem vam jo tolikokrat učinila,

prepustim milostljivemu in mogočnemu kralju vse svoje premoženje, koje naj razdeli med vas zbrane. Za njega samega pa imam še poseben in jako dragocen dar. Ker vidim, da nekateri izmed vas prav neverjetno zmajujejo z glavami, naj vam kratko povem, kako sem prišla do svojega zaklada. Kolikokrat se spomnim nanj, tolikokrat se zmislím tudi na one srečne čase, ko je bil še eden mojih prednikov na kraljevem prestolu. Kot prebrisana glavica je znal dobro vladati in tudi dobro gospodariti. Prihranil si je bil velik zaklad samih suhih zlatnikov, katere sem črez nekaj stoletij podedovala jaz. Zaklad imam shranjen tukaj blizu in prinesem vam ga takoj, ako me le nekoliko oprostite. Saj sami vidite, da ni krivičen denar, ki ga vam prepuščam. Gotovo tudi upam, da ga blagovoljno sprejmete in me za ta čas, da ga prinesem, oprostite.«

Večina živalske množice veruje lisičinim besedam in le malo je takih, ki ji ne zaupajo in mislijo na novo zvijačo.

Kralj sam je bil v veliki zadregi in si ni vedel pomagati.

Naposled nasvetuje medved, eden najmodrejših kraljevih svetovalcev, naj se lisica sicer pošlje po denar, a on jo hoče spremljati. Sploh je najboljše, če se napoti vsa družba z lisico vred do brloga, kjer je zaklad shranjen. Na vrv privezana pa mora lisica ostati cel čas in tudi takrat, ko bo šla v svojo votlino. Vrv je za ta namen dovolj dolga.

Živali so bile zadovoljne s tem predlogom in tudi kralj je pokimal prav pohvalno medvedu, ki ga je s svojim modrim nasvetom rešil iz stiske. Sklene se torej lisico spremljati do votline. Nekatere je gnala skrb, da bi lisica ne ušla; večina živali pa je bila le neizmerno radovedna.

Lisica, povsem zadovoljna, pelje zbrane sodnike do samo njej znane luknje, kjer je prej imela svoje bivališče.

»Ker večina izmed vas ne more v ta ozki hodnik, zato je najbolje, da me vsi počakate tukaj zunaj. A ne hodite mnogo nad duplino okoli, ker je že stara

in bi se lahko zrušila. Če vam predolgo izostanem, potegneta me lahko z vrvjo ven. Nekaj časa pa že morate imeti potrpljenje, ker je zaklad zakopan in ga moram prej še odkopati.«

Lisica izgine z vrvjo, ki jo je kaj trdno držal medved, v votlino; živali pa se postavijo pred njo in radovedne pričakujejo lisice z denarjem. Pa kakor je bilo videti, se lisici ni mudilo nič. Živalj čakajo in čakajo ter gledajo nestrpnost proti votlini, in tudi kralju se je zdelo že dolgčas. Čez nekaj ur zapove medvedu, naj potegne za vrv in da lisici znamenje, naj se požuri. Medved stori, a nič odmeva. Medved se razsrdi in potegne z vso močjo za vrv. A glej čudo! Vrv se sicer napne, potegniti se pa ne da. Medved vleče z vso močjo, a ne pomaga nič. Naposled primejo tudi druge živali in vlečejo z vso silo. Po dolgem naporu odneha naposled vrv, pa tako naglo in nenadoma, da popadajo vse živali, ki so vlekale ob nji. Izvlečejo vrv. Na koncu vrvi najdejo mesto lisice le kos novo pretrgane močne drevesne korenine.

Da jih je lisica zopet vodila za nos, so vedele takoj vse živali, pa silna razburjenost in togota jim nista nič pomagali.

Kaj je storila lisica? Prišedši v votlino je takoj pregrizla vrv in jo privezala za močno drevesno korenino, ki je bila zrastle v lisičje zakotje. Lisica sama pa je pobegnila po drugem hodniku vun na prosto in dalje po svetu. — — —

Nekaj dni zaporedoma so stale straže pred lisičjo luknjo ter čakale, kdaj se vrne zvitorepka. Da je imela votlina tudi na nasprotno stran hodnik, tega živali niso vedele.

Po naključju pride tam mimo pes jazbičar, ki se kot domača žival ni pridružil živalskemu zboru, in se ponudi kralju, da hoče preiskati duplino. A čez malo časa se vrne z novico, da je skrivališče prazno, in da je premetena lisica že davno pobegnila na drugi strani vun.

Živali se razidejo, toda dobé od svojega kralja naročilo, da lahko lisico usmrte takoj, kakor hitro jo kdo dobi in si jo upa nadvladati. Živali so zado-

voljne, le zajec si misli: »Tako delo in tako čast prepustim prav rad drugim. Še vesel bom, ako pusti lisica mene v miru.«

* * *

Dobro je vedela lisica, kaj se ji zgodi, če jo dobi katera izmed močnejših živali v pest. Skrbno se je torej skrivala pred njimi in trpela zaradi njih mnogokrat hudo pomanjkanje.

Prišla je zopet zima in ž njo za lisico hud glad. Morala si je mnogokrat s trdo silo iskati boren prigrizek. Vsa gladna pride neke noči do kmečke hiše, pri kateri so imeli mnogo kuretine, a nobenega psa. Kmet si je bil dal narediti kurnik poleg hleva, od katerega je bil ločen le po tanki leseni steni.

Dve noči je lisica že srečno odnesla po eno kokoš, tretjikrat pa jo je zadela nemila usoda.

V hlevu je spal hlapec, ki si je tretjega večera postavil postelj k omenjeni leseni steni, ki je ločila hlev od kurnika. Obakrat je bil sicer slišal kričati uplenjeno kokoš in vsakokrat je hitel gledat, a prišel je vedno prepozno. Da bi vendar enkrat izplačal lisico, je sklenil narediti iz kurnika past, v katero bi se ujela predrzna tatica. Zvrtal je torej skozi leseno steno luknjico, skozi njo napeljal močno železno žico. Žico je privezal h kurnikovim durim, pustil duri odprte in tako je čakal v hlevu na roparico.

Ni čakal zastonj. Kakor hitro zasliši kokošje kodakanje in plahutanje, potegne za žico in jo močno pritrdi. Vedoč, da ima lisico v kurniku in da mu na noben način ne more pobegniti, leže mirno spat in spi do jutra.

Zjutraj pokliče gospodarja in mu pokaže škodljivo roparico. Gospodar vzame puško in ustrelil lisico.

Takšen je bil konec lisičin, pa tudi konec njenih šal in hudobij.

